

LETO X.

• ZVEZER 12.

Vrli Slovenci: Prava vera bodi
vam luč, materni jezik bodi vam
ključ do zveličanske narodne
omike. A. M. Slomšek.

NAŠ DOM

GLASILO
SLOVENSKE MLADINE.

MARIBOR, 1910.

CIRILOVA TISKARNA.

Vsebina 12. zvezka:

	Stran	Stran
Mladinska izobrazba:		
Stanko Vraz	177	Dragocena obleka in lišp. 186
Pozdrav zborovalcem »Slovenske Straže«	179	Dobra in slaba tovaršija 187
Zabava:		
Mladenč iz Nise (Dalje.)	179	Društveni glasnik:
Na njivo razorano	184	Dekliški shod na Graški gori pri Sevnici 188
Glej to solznato nebo	184	Sevnica 189
Slovenka sem	184	Negova 189
Kaj je novega po svetu?	184	Sv. Lovrenc v Slov. gor. 189
Orli:		Slov. Bistrica 189
Iz Radeč pri Zid. mostu	185	Sv. Urban 189
Sv. Jurij pod Taborom	185	Konjice 190
Šmarje pri Jelšah	185	Mladeniški shod v Jarenini 190
Dekliški vrtec:		Govorniške vaje:
Dobra gospodinja	186	Sveta brata Ciril in Metod na Slovenskem 190
Bodimo zmerne	186	
		Listnica uredništva. Pepca S. Prosimo, le pošljite. Pismu priloženo znamko damo za »obmejne Slovence«.

Deset lepih razglednic za god

pošilja za 80 vinarjev, ki jih
lahko plačate s poštnimi znamkami

Trgovina tiskarne sv. Cirila v Mariboru Kor. cest. 5.

Naš Dom izhaja 1. in 15. vsakega meseca ter stane na leto 2 K,
na pol leta 1 K, na četrt leta 50 h. — Uredništvo in upravnništvo
je v Cirilovi tiskarni, Koroške ulice 5, Maribor.

Knjižnica S. K. S. Z. v Mariboru, Koroška cesta št. 5, nudi svojim
čitateljem najboljše spise slovenske književnosti. Odprta je vsak delavnik od
4.—6. ure zvečer, le ob nedeljah in praznikih od 10.—11. ure predpoldan. Pro-
simo pa, da cenjeni čitatelji tudi knjige redno vračajo, da prihranijo sebi in nam
stroške opominjanja.

N A Š D O M

Štev. 12.

V Mariboru, 15. junija 1910.

X. letnik.

Mladinska izobrazba.

Stanko Vraz.

V prijaznih ljutomerskih goricah, v občini Cerovec, v župniji svetinjski se je 30. junija l. 1810. rodil deček, Jakob Fras, ki je pozneje postal slavni pesnik, znan pod imenom Stanko Vraz. Le-

tos tedaj poteče 30. junija 100 let od njegovega rojstva. Vredno je, da tudi naši mladi čitatelji zvedo nekoliko, kdo je bil Stanko Vraz in zakaj naj častimo njegov spomin.

Takratni svetinjski in pozneje ljutomerski župnik Jaklin mu je bil v sorodstvu

Rojstni dom Stanka Vraza.

in je pregovoril stariše, da so dečka leta 1823. poslali na mariborsko gimnazijo. Toda ni šlo; še preden je minulo šolsko leto, je Jakec priromal domu. Znani štajerski zgodovinar Anton Krempelj pa je imel takrat kot kapelan v Ptuju zasebno šolo, kjer je pripravljaval dečke za gimnazijo. Vzel je tudi Vraza v delo in tako se je v jeseni leta 1824. vrnil na mariborsko gimnazijo in je potem redno vsako leto dovršil po en gi-

mnazijski razred. Leta 1826. je prišel v Maribor iz varaždinske gimnazije tudi njegov bližnji rojak, pozneje slavni učenjak Franc Miklošič. Oba sta bila jako živahna dijaka in polna muh, a Miklošič je študiral zelo dobro, Vraz pa je bil med slabšimi dijaki. Najbolje se je učil računstvo, zemljepis in zgodovino.

Gimnazija je imela takrat le šest razredov; v jeseni leta 1830. sta tedaj Vraz in Miklošič prestopila v modro-

slovno šolo v Gradcu, potem pa sta oba študirala na graškem vseučilišču pravo. Prišla sta oba kot zavedna Slovence v Gradec, kjer sta našla tudi več zavednih Hrvatov in Srbov. Miklošič je marljivo nadaljeval svoje študije, Vraz pa je bil res pravi pesnik; študije, ki bi mu danes ali jutri lahko nesle kruh, je zanemarjal, pečal pa se je z drugimi rečmi. Ostal je v Gradcu celih osem let, pa ni dovršil študij, pač pa se je med tem naučil vse slovanske jezike, pa angleško, špansko, francosko, italijansko, nemški pa je itak že znal. Poznal je celo svetovno slovstvo kakor malokdo. Iz raznih jezikov je prevajal pesmi na slovensko. Vse za domovino! je bilo že takrat njegovo geslo.

V Gradcu je zelo stradal in poleg tega neumorno delal, s čemur je skrhal svoje sicer krepko zdravje in dobil klico poznejše smrtonosne bolezni. Med tem je Vraz začel iskati primerno polje, kjer bi lahko razvijal svoje delovanje. Razmere na Štajerskem so bile takrat žalostne. Med omikanci so bili takrat bele vrane tisti, ki so se zavedali svoje slovenske krvi, ljudstvo pa je delalo le roboto graščakom. Ni bilo slovenskih šol, ne časopisov, ne tiskarn, jezik je še bil neopiljen; vse je bilo tesno, malenkostno, polmrtvo. Vraz je dobro vedel, da so štajerski Slovenci sami za sebe kakor od debela odsekana veja, ki se prej ali slej posuši. Trebalo je poiskati nekega duševnega središča, to bi bila — Ljubljana ali Zagreb, Kranjska ali Hrvaška. V Ljubljani je l. 1833. začel izhajati list »Kranjska čbelica«, katero je Vraz navdušeno pozdravil. L. 1833. se je v Gradcu seznanil tudi z Ljudevitom Gajem, buditeljem hrvaškega naroda, pesnikom znane pesmi: »Još Hrvatska nij propala«, ki je s čudovito močjo budila speče duhove. Gaj je Vraza zelo navdušil in ga povabil, naj pride na Hrvaško. In res, še istega leta o počitnicah je Vraz prišel na Hrvaško v Krapino, kjer ga je Gaj seznanil z drugimi mladimi hrvaškimi rodoljubi. Leta 1834. je o počitnicah prišel tudi v Ljubljano, kamor si je že dolgo želel. Dopisoval si je že prej s Prešernom, Čopom in Kastelcem, ki so izdajali »Čbelco«. Vraz pa v Ljubljani ni našel tistega, kar

je pričakoval. Razmere na Kranjskem so bile malenkostne, ni bilo pravega življenja, celo glavni pisatelji ljubljanski so ga kot Štajerca sprejeli nekam hladno in prezirljivo. Med kranjskimi književniki je besnela takrat abecedna vojska, to je, prepirali so se za pravopis. Proti starejšemu pravopisu bohoričici se je povzdignila metelčica, katero je podpiral mogočni Kopitar. Na Štajerskem je pa še velikonedeljski dekan Peter Danjko iznašel tretjo abecedo, ki se po njem imenuje danjčica. Vsak izmed teh pravopisov je imel svoje pristaše, ki so se med seboj kavsali; naposled je bohoričica premagala metelčico in danjčico, slednji dve je celo vlada prepovedala rabiti. A s tem še stvar ni bila končana. Šlo se je zato, da se najde naravi slovenskega jezika pripraven pravopis, zlasti za črke č, ž, š, lj, in da bi pravopis zbližal Slovence z drugimi Slovani. Med tem je l. 1830. in 1836. na Hrvaškem napravil načrt za novi pravopis dr. Ljudevit Gaj. Ta pravopis je takoj priporočal Slovencem Stanko Vraz in je naposled res obveljal, tudi vlada ga je uvedla 11. avg. l. 1848. Ta pravopis, ki še ga sedaj rabimo in se imenuje gajica (po Lj. Gaju), nas je zbližal s Hrvati in Čehi in deloma s Poljaki ter lužiškimi Srbi.

Drugo važno vprašanje, ki se je takrat pretresalo, je bilo vprašanje, v kakem jeziku se naj naše knjige pišejo. Do tistih časov ni bilo pri nas nikakšne edinosti. Slovenci levo od Drave so pisali po svoje, Slovenci iz celjskega okrožja po svoje, Kranjci, Korošci in Primorci po svoje. Tako pa ni moglo in ni smelo ostati. Vsi narodi imajo različne govorce in narečja, a jezik, v katerem se knjige pišejo, mora biti enoten in lep. Štajerski Nemci n. pr. čisto drugače govorijo, kakor Nemci na Saksionskem ali okoli Berlina, tako da se med seboj niti ne razumejo, a nemške knjige se tiskajo vse v enem jeziku. Če prideta skupaj Lah iz Furlanije in iz Sicilije pa govorita v svojem narečju, se ne razumeta, a Lahi imajo skupen književni jezik, ki ga vsi razumejo. To daje moč narodu, če velja književni jezik za veliko množico.

Pri nas se od Spielfelda doli do Balkana govorijo trije jeziki: slovenski, hrvaški in srbski, in vsak izmed njih ima zopet svoja narečja. Med njimi je pač precejšnja razlika, pa ne tako velika kakor n. pr. med štajersko nemščino pa nemščino ob severnem morju. Po rodu in krvi pa smo si Hrvati, Slovenci in Srbi čisto blizu. Dalekovidni možje so tedaj prišli na misel, da bi bilo najbolje, da se vsi Jugoslovani poprimemo enega književnega jezika. V ta namen so hoteli dati vsem Jugoslovanom, Slovencem, Hrvatom in Srbom skupno ime »Ilirci«. Eden najgorečnejših zagovornikov te misli je bil naš Stanko Vraz. Svoje nežne pesmi je pisal v čisti hrvaščini, snov pa je vedno jemal iz domačih krajev. Noben pesnik še ni tako nežno in lepo opisal lepote naših krajev, zlasti Murskega polja in Slovenskih goric, kakor Stanko Vraz; zgodovino domačih krajev in ljudske navade je znal porabiti za svoje pesmi, ki se sedaj berejo po celem slovanskem jugu.

Žalibog, misel enega književnega jezika se ni vresničila, imela je preveliko sovražnikov. Nasprotovali so ji Nemci in Mažari, Rusi in turški sultan in celo mnogi domačini, a Stanko Vraz ostane vzor slovanskega mišljenja in kažipot, da je srečnejša bodočnost Slovanstva iskati le v tesnejši medsebojni zvezi.

* * *

Stanko Vraz je vse svoje moči posvetil le slovstvenemu delu. Bil je tajnik

Matice Ilirske, urejeval je časopis »Kolo«, zbiral je marljivo slovenske narodne pesmi, prepotoval je vse slovenske pokrajine, prvi je med Hrvati začel gojiti književno kritiko t. j. začel je presojeti slovstvene proizvode po njihovi vrednosti. A v najlepši moški dobi mu je neozdravljiva bolezen — sušica pretrgala nit življenja. Umrle je v cvetoči spomladi 24. maja l. 1851. v Zagrebu v svoji prosti tajniški sobici. Pokopali so ga na Jurijevem pokopališču, pozneje pa so njegove kosti prenesli na Mirogoj v skupno grobnico ilirskih buditeljev.

Pozdrav zborovalcem „Slovenske Straže“.

Iskreno pozdravljeni bratje in sestre,
ki semkaj ste došli od raznih strani,
da praznik prekrasen vsi tu proslavimo,
da vsakemu srce za narod vsplamti.

V velikem ste sem pohiteli številu:
O to je v resnici preradosten znak,
da tukaj v tej lepi krajini še biva
rod trden, značajan in v boju krepak.

Tu združena danes slovenska gospoda
in kmečki naš narod radujeta se,
za toli potrebno obrambno nam delo
tu danes oba navdušujeta se.

Bog plačaj vam trud, razveséli vam srce,
da pomnili bodete današnji dan,
da vsak izmed vas vse žive dni svoje
bo národu v delu, v ljubezni udan!

Za današnje delo roke si podajte,
da bo obrodilo obilo sadú!
Bog živi vas torej ve sestre premile
in drage nam brate, ki zbrani ste tu!

Ciriljev.

Zabava.

Mladenič iz Nise.

Povest iz prvega stoletja po Kristusovem rojstvu.

(Dalje.)

Tretje poglavje.

Viharji in nevihte.

Minulo je leto — blagoslovljeno in srečno leto za kristjane v Nisi. Teofil, nov ud občine, namreč je pod osebnim varstvom škofovim vsak dan bolj napredoval v krščanski popolnosti. Hudobni Teag pa je skušal mladega Teofila iz maščevanja do Epafreja na vsak način zapeljati. Uporabljal je najnevar-

nejša in najbolj zapeljiva sredstva. Toda zaman! Teofil je zvesto slušal očetovske opomine škofa Epafreja in se skrbno ogibal Teaga. To je bil tudi vzrok, da je Epafrej na prigovarjanje dijakona Filemona polagoma opuščal strogo nadzorstvo nad Teofilom. Zaupal je na Boga, na milost Gospodovo, misleč, da je pridobljeno mlado srce že za vedno.

Te prilike seveda ni zamudil Teag, ki se je hotel maščevati. Čim več prostosti je dal škof mladeniču, tembolj se je tudi množila maščevalnost v črni za-

peljivčevi duši. Skušal se je pridružiti Teofilu na skrivnem potu. Posrečilo se mu je.

Nekoga dne sedi na nekem solčnem griču blizu mesta. Pogostokrat in najraje je zahajal na ta kraj. Tu, na prostem, je prebiral knjigo resnice in molil. Teag gre za njim in se skrije pod platano, nedaleč od Teofila. Čakal je ugodne prilike, da bi se mu lahko približal.

Naenkrat začuje Teofil v svoji bližini obupen klic. Hiti na kraj, odkoder se je slišal klic. Kaj vidi! Star mož vije roke obupno. Strupena kača se mu je ovila okoli nog. Hitro zagradi Teofil suho vejo in jo porine strupeni kači v žrelo. Žival se odvijje od nog starega moža — bil je rešen. S solzami v očeh se zahvali mladeniču in mu ponudi zlata. Teofil mu poda roko, toda zlata ne vzame, temveč hiti nazaj na svoje mesto.

Komaj se malo odstrani, zasliši za seboj klic — podoben sikanju. Druga strupena kača je bila, ki je prežala nanj — Teag.

»Počakaj me, mladenič«, ga nagovori Teag. Teofil postane. O, da ne bi bil tega storil nikdar!

»Najbogatejšega Juda v Nisi si rešil smrtne nevarnosti. Njegova hčerka te bo gotovo spoštovala in visoko cenila kot blagega mladeniča. Z radostjo grem tje ter jej naznanim veselo novico. Zdravstvuj, dokler se zopet ne vidiva.«

S temi besedami se odstrani Teag in izgine med drevjem.

Globoko zamišljen stoji mladenič nekoliko časa na prostoru. Nekaj ga je težilo.

Črez nekaj časa pa gre s počasnimi koraki proti mestu. Ko dospe v molivnico malo pozneje kakor navadno, se pridruži vernikom, ki so opravljali skupno večerno molitev. Teag je že tudi klečal na svojem prostoru v hinavsko pobožnost zatopljen.

Kako veselje ga je navdajalo, ko pokliče škof mladeniča pred se in ga ostro pokara, ker ne dobi od njega zadostnega odgovora. Vsej množici se

smili mladenič. Vsak misli, da ga je škof vendarle preostro pokaral.

Ko podeli škof vernikom blagoslov, zapusti Teofil takoj molivnico. Britko joka zunaj — saj si ni bil svest nikakega greha. Na jasnem, nočnem nebu pa je veslala po svojej dolgi poti luna in obsevala objokan obraz Teofilov.

»Oh«! zaječi Teofil in obrne svoje oči proti nebu: »Nebeški Učenik, prosim te, pošlji mi svojega ljubljenca! — Pridi moj oče, Janez, pridi! Povej mi, če je greh, ker sem rešil življenje Judu Izaku in si tako pridobil hvaležnost njegove hčerke Rebeke.«

Ko tako moli, zasliši za seboj zaničljiv zasmeh. Strese se mladenič od strahu, ko čuje Teagove besede: »To je začetek tvoje sramote. Pokaral te je že škof, kateremu te je izročil apostol v varstvo. Vendar, tolaži se z menoj. Toda stoj! Vem za drugo tolažbo. Ko sem prinesel Rebeki vest, da si rešil njenega očeta, se je jokala od veselja in rekla: »Oh, zakaj ni moj brat, da bi ga lahko ljubila! — Lahko noč Teofil!«

* * *

Težka noč je bila za Teofila. Nekaj ga je peklo v srcu. Na vse zgodaj drugega dne se sprehaja med palmami glavnega trga v Nisi, kjer je stala hiša bogatega Juda Izaka. Iz te hiše se priplazi po tihem Teag in pristopi k mladeniču, rekoč: Tako zgodaj že Teofil? Pa sam? Jezno pogleda Teofil hinavca, ker mu ni bilo po volji, da ga je nagovoril Teag, pred katerim bi se moral tako skrbno ogibati. »Kaj hočeš, Teag?« vpraša nevoljno zapeljivca.

»Nič drugega ne«, odvrne zapeljivec, »nič drugega ti nimam povedati, kakor, da si neumen, če si ne veš pomagati.«

»Poberi se proč!« mu zapove mladenič odločno in resno.

»Kakor hitro ti izročim pozdrav Izakove hčerke«, mu odgovori Teag.

»Kaj praviš?« ga vpraša željno Teofil.

»Pozdrav od lepe Rebeke!« ponovi zapeljivec. »Zdaj lahko grem!« Dela se,

kakor da hoče oditi. Toda mladenič ga pridrži in mu reče skoro proseče: »Ostani, Teag!« »Kakor hočeš«, se smeje zadovoljno Teag, »samo poslušati me moraš do konca.«

»Če hitro opraviš!« reče Teofil nemirno, kakor da bi se kesal svojih besed.

Hudobni Teag ovije svojo roko okoli vitkega Teofilovega telesa ter mu nalahno zasepeče na uho: »Zala hčerka bogatega Juda te ima rada!« ko to izgovori, vrže palmovo vejico kvišku, hoteč, da Rebeka ve, da je Teofil na tem prostoru. Ko to stori, pusti mladeniča samega. Med potom pa si mrmra: »Zdaj pa, Epafrej, škof v Nisi, občuduj svoj zaklad. Takoj te popeljem semkaj.«

Komaj izgine Teag, že pride s počasnimi koraki Rebeka iz hiše. Pajčolan vrže nazaj ter upre svoje oči v Teofila, ki se je bil skril za platano, meneč, da ga nihče ne vidi. Ko pa zagleda Rebeko, se prestraši. Nekaj mu pravi v srcu: »Beži, beži Teofil!« Teofil posluša glas svoje vesti in hoče zbežati. Rebeka pa pade na kolena, glasno ihtech: »Bog mojih očetov in njegov Bog, ne zapusti me!«

Ta molitev pretrese Teofila. Takoj pristopi k Rebeki.

»Boga si klicala na pomoč«, — zasepeta Teofil. »Zakaj?«

»Da me usliši«, odvrne Rebeka, »in da bo priča, kadar se ti zahvalim. Saj nočem nič drugega, kakor da se ti zahvalim, mladenič, poln ponižnosti in plemenitosti — da se ti zahvalim na kolenih — in potem bežim — oj, strašna bolešt!«

»Bodi mirna in potolaži se«, reče Teofil z ginjenim in tresočim glasom.

»Ne morem!« zaihti Rebeka. Vem namreč, da se ti ne morem tako zahvaliti, kakor zaslužiš ti, zali mladenič. — Nas vse zaničuje — nas Jude. — Ti si rešil mojega očeta gotove smrti — pa zlata nisi hotel vzeti, ki ti ga je ponudil.«

Globoko ginjen prime Teofil roko jokajoče Rebeka.

V tem trenutku pa prihitita škof in Teag, ki je šel sam po Epafreja.

»Tu imaš zdaj svoj zaklad«, reče zaničevalno Teag, »svoj čist zaklad, ki je zdaj omadežan. Čestitam, Epafrej!« Pri teh besedah pa se odstrani zapeljivi hinavec z glasnim nasmehom in izgine med palmami.

Rebeka se naglo pokrije s pajčolanom ter izgine v svoje stanovanje.

Takoj se oglasi škof z ostrim glasom: »Teofil!« Mladenich se obrne. Epafrej stoji pred njim.

»Zapovem ti, Teofil, da ostaneš tu, dokler ne pridem nazaj. V imenu tistega, ki me je postavil pastirja te občine, ti zapovem!«

Otožno pogleda Teofil za škofom. Nato sede na trato pod palmo. Hrepenenje po sestri je vzkliklo v njegovi mladi duši. Tje dol v dolino obrne svoje oči, kjer sta vzela tako težko slovo drug od drugega.

»Sestra moja, Lojda«, zaječi Teofil, »kje si? Zakaj si tako daleč od mene? Zakaj si zapustila svojega brata v tej hudi stiski. Toda zastonj! Ne slišiš mojega glasu!«

»Slišim tvoj klic!« se oglasi v bližini nežen glas.

»Lojda!« zakliče mladenich in hiti v naročje svoje sestre. Dolgo jokata oba in točita solze veselja in radosti. Teofil reče črez nekoliko časa: »Lojda, zdaj je vse dobro. Ostani pri meni za vedno.«

»Za nekaj časa, brat moj!« odvrne Lojda in ga tolaži, rekoč: »Neki popotnik, ki je prišel iz Nise, mi je pripovedoval, kako se ti je godilo, kako čudežno te je rešila moč apostolova. Hrepenenje po tebi je postajalo v srcu vedno večje. Erast, moj gospod, ki ljubi kristjane, opazi mojo notranjo žalost in me vpraša, kaj mi je. Ko mu razodenem svojo željo, mi dovoli, da te obiščem. In zdaj sem v tvojem naročju.«

»Naj se razjokam v tvojem naročju, sestra«, zaplaka Teofil.

»Kaj ti je?« ga nagovori Lojda ter ga vpraša začudeno: »Si li bolan?«

»Da!« odvrne brat — »toda ena sama beseda iz tvojih ust me lahko ozdravi.«

»Kako naj tolmačim tvoje besede?« ga vpraša radovedno sestra.

Po kratkem molku pa začne Teofil

pripovedovati: »Tamle v sosedni hiši stanuje bogat Jud. Nekoč je bil v smrtni nevarnosti — strupena kača ga je hotela pičiti. Jaz sem bil tako srečen, da sem ga rešil gotove smrti. Rebeka, njegova hči, se mi je zahvalila s tako ljubeznivimi besedami, kakor bratu — o Lojda, ko bi jo videla! Morala bi biti najna sestra, če ne bi bila Judinja. Povrnili sem ji te sladke besede s čuvstvom, ki ga gojim do tebe, Lojda. Je bilo to greh? Povej mi sestra odkritosrčno!«

Ljubeča sestra opazi bratovo dušno bol. Rada bi mu odgovorila na vprašanje, toda že je stal pred njima škof z vsemi svojimi verniki.

»Kdo je ta deklica?« vpraša škof Epafrej mladeniča z resnim glasom.

»Moja sestra, ki jo je zajedno z menoj blagoslovil apostol v svojem naročju«, odgovori mirno Teofil, trdno držeč tresočo sestrino roko.

Ko sliši to Hipomena, diakonja, naglo pristopi k Lojdi in jo vzame v svoje naročje.

Škof pa se obrne zopet k Teofilu in ga vpraša glasno: »Teofil! Bi si upal zdaj le apostolu Janezu mirno v oči pogledati, če bi stal pred teboj, kakor stojim jaz?«

»Da!« odvrne mirno Teofil.

»Bi si upal sprejeti od njegovih čistih ustnic poljub miru?« ga vpraša dalje Epafrej.

»Da!« je bil Teofilov odgovor.

»In« — vpraša škof v tretje — »bi upal zaslišati iz njegovih ust: Bodi pozdravljen, ljubljene moj.«

»Da!« odgovori Teofil tretjič.

Dovolj je bilo škofu. Sveta jeza ga obide — toda se še ne more odločiti. Toda Teag je pripravljen na mestu in zašepeta škofu na uho: »Teofil je suženj greha. Samo kljubuje ti. Že to zahteva najstrožjo kazen.« Po teh hinavskih besedah, pa se Teag priplazi do diakona ter podpihuje z enakimi besedami tudi njega.

Zdaj se odloči škof in reče čisto z mirnim glasom: »Teofil! Zaklad si, ki mi ga je izročil apostol v varstvo. Če pride, moram ga dati nazaj čistega in nepokvarjenega. Za pokoro ti torej naložim sledečo kazen:

V spokorni obleki, s pepelom na glavi in roke sklenjene v molitev — tako pridi v molivnico in se priporočaj vsem vernikom v molitev. To se ima trikrat zgoditi. Jaz pa bom med tem s solzami v očeh prosil našega Gospoda, da se te usmili.«

Ko sliši Teofil to strašno kazen, se trese po vsem životu. Tesna dušna bol se ga polasti. Črez nekaj časa pa stopi s sklonjeno glavo k Epafreju in reče s potrjim glasom: »Moj škof! Kazen, ki se mi je naložila, je ostra, zelo ostra. Toda pred živim, vsevidnim Bogom — ne zaslužim je. Pa vendar hočem ubogati!«

»Sebi v korist, Teofil!« je bil kratek odgovor škofov.

»In vsej občini v svarilen vzgled«, pristavi diakon Filemon, ki ga je zopet naščuval hudobni Teag.

Vsa občina joka na glas — le škof, diakon in Teag ostanejo mirni. Slednjič še pristopi diakonja k škofu ter ga prosi s solzami v očeh: »Ne vzemi mi za zlo, Epafrej, če prosim v imenu vse občine za mladeniča. Upravičena je kazen, če je Teofil res kriv pregrehe. Toda njegov jasen pogled, njegov mir in tista resnost, ki je odsevala iz njegovih oči, ko ti je odgovarjal — vse to priča o njegovi nedolžnosti. Nasprotno pa, če je res kriv, je to znamenje njegove globoke žalosti in resničnega kesanja. Prosim te torej, Epafrej, bodi mu milostljiv!«

V tem hipu zakliče vsa občina enoglasno: »Škof Epafrej, odpusti mu!«

Epafrej pomišlja. Toda Filemon, ki ga je satanski Teag zopet našuntal, reče z grozečim glasom: »Škof mora storiti svojo dolžnost.« »Pri tem ostane!« zaključuje Epafrej.

Zdaj še prihiti Lojda, poklekne pred škofa, povzdigne svoje roke in prosi z ihtečim glasom: »Če že mora tako biti, škof Epafrej, če ti je ta kazen od Boga zapovedana, — potem te prosim, da naj trpim jaz namesto njega, — jaz njegova sestra.

Nobeno oko ne ostane pri tem ginljivem prizoru suho. Toda škof prime Lojdo za roko, rekoč: »Vstani, saj ne veš, zakaj prosiš.«

Nato odide vsa množiča. Lojda edina ostane in tolaži ihtečega Teofila: »Bodi stanovit! Spominjaj se apostolovih besed: Jaz bom z vami v stiskah in nadlogah.«

Prostor med palmami je prazen. Le sam Teofil je naslonjen na platano. Tisoč misli mu roji po glavi in ravno toliko čustev teži njegovo srce. Nevolja brez tolažbe, udanost in obup, hrepenenje po prostosti, ljubezen do občine — vse to vstaja v njegovi mladi duši, izginja pa zopet vstaja. Do ničesar se ne more odločiti. Edino ena misel mu podeli za trenotek dušni mir. Bila je misel na apostola — ljubljenca Gospodovega. To hrepenenje po apostolu ljubezni ga slednjič premaga, da začne britko jokati. Med tem pa se priplazi od zadaj zopet Teag, ki ga prime za ramo.

Ko mladenič zagleda Teaga, se strese od strahu ter zakriči na glas: »Ti zopet tu?«

»Da, jaz!« reče Teag. »Povedati ti moram, da si neumen, stokrat neumen.«

»Torej si vse slišal?« ga vpraša Teofil.

»Da, kako je zmagala ošabnost«, se smeji zaničljivo Teag. »Ukloni se torej, le ukloni, norec. Saj pravi sv. pismo: Moj jarem je sladek in moje breme je lahko!«

»Ne sramoti me, predrznež!« zakriči Teofil. Toda zapeljivec ne neha, temveč nadaljuje svoj satanski namen z besedami, ki pretresejo globoko srce nesrečnega mladeniča: »Uboga Rebeka! Posvetila si srce slabotnežu, mladeniču, ki ni vreden, da se imenuje mladeniča.«

»Stoj, Teag!« reče mladenič. »Poberi se proč od mene zapeljivec!«

Toda Teag nadaljuje: »In kaka kazen? Sram te je lahko pred vsemi! Pfuj! Poniževalno je hoditi v spokorni obleki. In pepel na glavi! Sramota! Škoda, da ni slikarja. Naslikal bi te in visela bi lahko tvoja podoba tam v molivnici v sramoto in poniževanje. Beži strahopetec! Zapustim te, saj te ne morem več gledati.«

Po teh besedah se dela Teag, kakor da hoče oditi, dobro vedoč, da je dosegel svoj hudobni namen.

»Ostani Teag!« zakliče mladenič obupljivo ter prime za roko hudobneža, rekoč: »Ostani, prosim te, ostani!«

»Čemu!« se roga predrzno Teag.

»Aha! da ti še razodenem svojo lastno sramoto. Da, da, veselje je bilo takrat za vse vernike, ker sem stal osramočen pred apostolom. Radosti so žarele oči vsem od velikega veselja. In kdo mi je napravil sramoto. Uboga peščica ljudi, ki se imenujejo učenci Gospodovi; škof, ki mu odseva iz oči sama ošabnost, škof, katerega usta preklinjajo. Ha! Pri teh besedah prime Teag mladenčca za roko in jo pritisne na svoja prsa.

»Tukaj čuti, kako kipi in vre. Tu notri žge in peče«, kriči Teag kakor obupan.

Teofila se polasti jeza črez to veliko sramoto in reče pomilovalno: »Da, Teag, krivica se ti je godila.«

»Da!« reče Teag, »krivica, grozna krivica, kakor tebi, dobri, nedolžni tovariš. Pa kaj meni! Jaz sem star, za nobeno rabo. Vsi se spotikajo nad menoj. Vidijo rajši, da me ni od nikoder. Ogibljejo se me vsi. — Toda pri tebi je vse drugače. Ti si še mlad, blaga duša, ljubljene apostolov, ki te je rešil sužnosti. Tej občini te je izročil, da bi bil enkrat njen ponos, čast in veselje. Oh! Smiliš se mi ubogi Teofil! Srce mi poka, če te vidim tako potrtega, ponižanega — da, tako zaničevanega kot ubogo, nespametno žival. Kaj si drugega po tej kazni nego pes, ki liže roko, ki ga je udarila.«

Pri teh besedah molči Teag ter opazuje v hinavski zadovoljnosti ubogo žrtev svojega maščevanja.

Te strašne besede hinavskega zapeljivca globoko pretresejo nesrečnega mladeniča. Krivica, ki se mu je storila, stopi, kakor zevajoča pošast pred njegove oči.

»Kaj naj storim?« zakriči Teofil ter skoči pesti.

»Beži!« je bil edin odgovor Teagov.

»Kam?« vpraša obupno mladenič.

Teag ga naglo prime za roko in ga potegne za seboj, rekoč: »Pokažem ti skrivno pot, ki pelje h gozdni kotlini.

»In tam?« vpraša Teofil s tresočim glasom, ki se ni zavedal, kaj se godi ž njim. »Tam ostaneš«, reče Teag, »tako dolgo, dokler se škofu od žalosti zavoljo tvojega bega ne omehča srce. Hočeš torej? Ali ne? Beg — ali sramoto — hitro izvoli!«

Nekaj hipov stoji Teofil mirno kakor kip. Nato pa se izvije iz njegovih ust bolesten in obupen klic: »Bežim!«

Z veseljem objame Teag mladeniča.

»Zdaj si mož, moj dragi, ne več norec, neumnež, temveč cel mož — junak.«

Toda v tem trenutku pa postoji Teofil ter se hoče rešiti rok zapeljivca. Nova misel presune njegovo dušo. V neizmerni boli začne tožiti po svoji sestri: »Moja Lojda!«

Vendar Teag ga ne spusti. »Same sanjarije!« zakriči in ga potegne naprej.

A nesrečni mladenič se brani še bolj. Druga misel, bolestnejša, bolj hrepeneča kot prejšnja, se izvije iz ust v bolesten klic: »Janez.« Toda vse zaman.

»Naprej do kotline!« vpije Teag in ga vleče med visoko gorovje, kjer oba izgineta. — Temen mrak naznanja občini v Nisi strašno noč brez Teofila.

(Dalje prihodnjik.)

Na njivo razorano . . .

Na njivo razorano
bil seme sem vsejal
in prosil Boga vdano,
da blagoslov bi dal.

In seme je vzkalilo
in rastlo prav urno,
cvetelo in zorilo . . .
a sad — kako je to?

. . . bil slab je in smetljivi . . .
o, zdaj mi jasno je,
sem vsejal slabo seme . . .
a zdaj — prekasno je.

Starogorski.

Glej to solznato nebó . . .

Glej to solznato nebo,
kadar curkom solze lije,
kako zemlja željno pije
blagodejno roso tó.

Solnca videti ni več,
krijo tamni ga oblaki,
a na zemlji vrtec vsaki
čaka dežja koprneč.

Ko se izsolzi nebó,
solnce lepše spet zasije,
lepše zopet cvetje klije,
ptice, kakor prej, pojó.

In če moje kdaj okó,
se s solzami mi zalije,
nič ne de, saj spet zasije
solnce lepše raz nebó.

Starogorski.

Slovenka sem.

Slovenka sem, Slovenka čem ostati,
rodila mene je slovenska mati.
Po žilah teče mi slovenska kri,
slovensko srce bije v prsih mi.

V slovenski hiši mi je zibelj stala,
slovenska zemlja mi je kruh dajala,
beseda prva je slovenska b'la,
ki sem ž njo ata, mama klicala.

Slovenske pesmice sem prve pela,
ljubezen ž njimi do Marije grela,
slovenskih trat sem rožce trgala,
iz njih Mariji venčke spletala.

Nedolžnost le Slovenki da veljavo,
poštenost ji pripravi večno slavo.
Kdor pot čednosti svete zapusti,
slovenskega imena vreden ni.

Slovenka sem, Slovenka bom ostala,
ne da bi národe zaničevala.
Naj bo kjerkoli moj slovenski dom,
srčno ljubila ga do smrti bom.

Sestra Grizoldova.

Kaj je novega po svetu?

Na Ogrskem so volitve izpadle, kakor je vlada hotela. Brezobziren tiran Khuen-Hedervary je mojster v podkupovanju in strahovanju. Celo avstrij-

sko vojaštvo je moralo iti na pomoč madžarskim trinogom, pa ne da bi delalo red, ampak da vladi neljubih volilcev sploh ni pustilo na volišče. Vlada

je za volitve potrošila čez 12 milijonov kron. Ogrske volitve so naravnost sramota za celo Evropo. Zaradi grdih nasilstev, ki jih je moralo ščititi naše vojaštvo, sta v državnem zboru interperirala dr. Korošec in Čeh Šramek. — Cesarjevo potovanje v Bosno in Hercegovino se je srečno končalo; bilo je pred vsem slavje uradništva in vojaštva. Zviti Srbi so znali priliko dobro izrabit za sebe, Hrvate pa se je zopet nalašč preziralo. — V južni Italiji je bil 7. junija zopet hud potres, ki je podrli več hiš in je pod razvalinami našlo smrt več ljudi. — V Zagrebu so združeni brezverci in socijalni demokratje hoteli na predvečer praznika Srca Jezusovega prirediti protiverski shod, a so jih zavedni hrvaški katoličani razgnali, v pondeljek so potem zborni nov shod, pa so jih zopet verni Hrvatje razgnali. — V volivnem okraju rajnega

poslanca Ježovnika se je razvil že živahen volilni boj. Slovenski liberalci, štajercijanski šnopsarji in nemčurji so se združili proti kandidatu Kmečke zveze dr. Vrstovšek, a upamo, da jim bo slovenska zavednost in poštenost temeljito zmešala račune. Mladenci in dekleta, tudi vi agitirajte za našega kandidata, da bo častno zmagal. — Brezverska francoska vlada je sedaj uropala in zaprla tudi svetovno božjo pot v Lurdu. Cerkev z njenim premoženjem je izročila občini lurškega mesta. Lurški mestni svet pa je dobro spoznal, da Lurd živi le od romarjev in da so lurško cerkev pozidali katoličani vsega sveta ter je cerkev zopet izročil njenemu namenu-bogoslužju. Tako torej ostane lurška cerkev še nadalje odprta, dokler si lurški občinski očetje morda drugače ne premislijo.

Orli.

Iz Radeč pri Zid. mostu. Mladeničem ob dolenskem Posavju naznanjamo, da priredi »Obsavsko okrožje Orlov«, ki obsega za sedaj Šmartno pri Litiji, Zagorje, Trbovlje in Radeče, velik mladeniški shod z javno telovadbo v Radečah dne 26. junija. Govorili bodo naši najboljši mladinski govorniki iz Ljubljane. Telovadbo bo vodil br. Zvezin načelnik Vojteh Jeločnik. Spored slavnosti je: Ob 9. uri dop. sprejem gostov pred trgov. Ob 10 sv. maša na prostem. Po sv. maši istotam shod. Ob pol 1 pop. kosilo. Ob 4 javna telovadba. Kdor želi, da mu preskrbimo kosilo, naj zanesljivo do 22. jun. to sporoči pod naslovom: »Orel« v Radečah pri Zid. mostu. Kosilo stane 60 v. Vabimo mladeniče zlasti tam, kjer še ni nobene take fantovske organizacije. Večina slov. mladine že danes ponosno koraka pod praporom Orla in Križa; obsavski fantje ne smemo zaostati. Zavedni mladeniči, opozorite tovariše na to in prihitite dne 26. junija v Radeče.

Sv. Jurij pod Tabrom. Čudno bodejo v oči naše liberalce Orli in njihov nastop pri velikonočni in telovski procesiji. Očitajo jim siromaštvo. Mi pa mislimo, da noben Orel ni nobenemu liberalcu ničesar dolžan. Sicer pa liberalci kažejo, kako so zaostali v omiki najmanj za 50 let, ker jim je siromak še zmirom človek druge, nižje vrste.

Šmarje pri Jelšah. Izvrstno se je obnesel mladeniški tečaj Orlov šmarskega okrožja v nedeljo dne 8. maja. Do 40 Orlov od železovadnih odsekov pri Sv. Juriju ob juž. železnici, v Smarju in pri Sv. Petru na Medvedovem selu se je udeležilo tega tečaja. Po

skupni službi božji smo pet ur pridno telovadili v Habjanovi dvorani pod vodstvom brata Vojteha Jeločnika, ob 3. uri pop. pa se je vršilo veliko ljudsko zborovanje, ki se ga je udeležilo nad 600 ljudi. Brat Ivan Podlesnik je v krasnem govoru povdarjal: Vse polno imamo zunanjih sovražnikov, najhujši pa je notranji, to so naši liberalci in socijaldemokrati, ki lepo govorijo o domovini, za nje napredek pa pijejo, ponočujejo in plešejo. Ljudstvu hočejo vzeti vero v Boga in zaupanje do duhovnikov. Proti tem četam smo ustanovili Orla. Mogočna je že naša četa in zmagala bode nasprotnike, ako bo vedno nje geslo: Kristus danes, včeraj, vedno in povsod! Brat Vojteh Jeločnik je Orlom iskreno priporočil disciplino, to je pokorščino v telovadnici in v družini, ljubezen do bratov in staršev ter junaštvo, ki se kaže ne v ubogih, nego v plemenitih delih. Junaštva je treba tudi našim dekletom, da si ohranijo svojo poštenost. Nadžupnik Korošec zahvali oba govornika za krasna navodila. Kaplan Sinko pohvali disciplino volilcev šnarske okolice, ki je rodila krasno zmago. Podlesnik še opominja, kako moramo biti povsod na svojem mestu: v cerkvi in na zborih, da bo enkrat lahek odgovor. Župnik Gomilšek slavi važnost tega mladinskega praznika in omenja, kako moramo vsi ljubiti našo mladino pa tudi našo domovino, ki po »Slovenski Straži« pričakuje »vsestranske pomoči«. Navdušeni govori, lepo petje šmarskega zbora in velikanska vdeležba našega ljudstva je nas Orle tako prevzela, da ne pozabimo tega tečaja, zlasti pa ne krasnih nauk. Nazdar! Naprej do novih zmag!

Dekliški vrtec.

Dobra gospodinja. Vroči, poletni čas je nastopil. Sicer smo ga res že željno pričakovali, a vendar dela ravno prevelika vročina skrbni gospodinj in kuharici mnogo preglavic. Saj se jestvine — osobito mleko in sveže meso tako hitro pokvarjajo — posebno izven mest, kjer ni ledu in ne ledenic; kuharica je tozadevno res večkrat v zadregi. Glede na ohranjenje svežih jestvin v poletnem času sledi tu nekaj nasvetov.

Brez ledenic — da celo brez posebno dobre kleti ali hladne shrambe — ostane mleko po dva dni sladko, juha nepokvarjena in sveže meso in kurecina popolnoma brez neprijetnega duha, če postaviš pokrito posodo, v kateri hraniš omenjene jestvine, na senčnatem prostoru v mrzlo vodo; se ve, je treba to vodo večkrat na dan odliti in s svežo, kolikor mogoče mrzlo studenčnico nadomestiti. V slučaju, ko bi imelo sveže meso le nek neprijeten duh, namoči in zmij ga v vodi, kjer prej razpustiš nekaj zrn mangankislega kalija, treba je, se ve, da po tem namakanju še splaviš meso v čisti vodi, predno ga porabiš za kuho.

Tako meso ni nikakor škodljivo, tudi ne zgublja na dobrem okusu, temveč je še prihkeje. Mangankiseli kalij dobiš v vsaki lekarni in drogeriji brez recepta, za malo ceno; za 10 v ti zadostuje za celo poletje. V nobeni hiši ne bi smelo manjkati to sredstvo, ki odstrani na neškodljiv način vsako gnilobo.

Priporočljivo je tudi, dajati kako zrnce tega kalija v vodo, s katero si splahnimo po jedi usta. Sploh učinkuje mangankisel kalij povsod dobro, kjer hočemo odstraniti gnilobo.

Ljuba gospodinja ali mladenka kuharica, verjami mi, da ti bo že prvi poskus pokazal, da ni bil slab današnji nasvet stare kuharice.

¶ Bodimo zmerne. Zmernost je lepa čednost, katera naj bi dičila vsako slovensko mladenko. Zmerne moramo biti v jedi, še bolj pa v pijači. Pijana slo-

venska mladenka ne sme nikoli biti. Sveto pismo pravi: grd je pijanec, a sedemkrat grša je pijanka; ker ona pozabi, čigava podoba je, da je podoba božja, podoba Marijina. In pijanka onečasti podobo Marijino. Kot taka ne služi imena in časti slovenske mladenke. Videla sem nekdanj mrliča, ki je umrl vsled pijanosti. Strašen prizor: Grozen smrad se je širil od njega; njegovo telo je postalo črno, usta sežgana, kakor bi mu gorelo iz ust. Niti v krstoga ni hotel nikdo pomagati djati; grobar sam ga je moral prevrniti v krsto, in potem z vrvjo potegniti v jamo. In kako je žalostno končal! Po dnevu je kosil na travniku, zvečer se je pa spravil pijan na skedenj spat, oblečen, obut, kakor je bil. Zjutraj pa so ga našli mrtvega. To je bil sad pijančevanja.

Slivniška mladenka.

Dragocena obleka in lišp. Da svoje telo pred mrazom in vročino ohranimo in se ob svetih dneh po svojem stanu spodobno oblečemo, le zato bi naj služilo potrebno oblačilo. Če svoje oblačilo na drugo obračamo, grešimo. Gizdavo, ošabno ali prevzetno oblačilo je nedolžnim dušam nastava peklenskega sovražnika. Deklica, ki se pregizdavo ali nesramno oblači, napravlja duši smrtni strup in brusi meč, kateri prebode nedolžno srce: svetu hoče dopasti, zapeljivcem pa svoje srce nosi na prodaj. O koliko deklic nosi ceno svojega prodanega devištva ali pa ukradenega blaga na svojem telesu! — Ako boš ti svoje telo bogato lepoticila, ubožala bo tvoja duša. Zapeljivci bodo lazili za teboj, in tvoj angel varih te bode zapustil. Podobna boš cvetoči roži, na katero metulji sedajo, pa črve zarejajo. Lepota rožici obledi in noben je več ne pogleda. — Dekleta ki se pogosto ogledujejo, rade pozabijo, da pri Bogu velja samo lepota srca. Čednejše ko je srce, lepše tudi lice; čim grša je duša, tem grši tudi obraz. Gizdavo dekle dušo pogublja, pa zapravlja tudi svoje premoženje.

Veliki davek plačujejo ljudje za-

pravljivi gizdosti, ki napravi več škode, kakor bi toča pobila. Prevzetovanje je dober kup, ali priprava je draga. Svoje dni so ženske imele celo življenje eno prazno obleko, zdaj si jih več na leto omislijo, pa vendar raztrgane hodijo. — Ne misli torej, da si več vredna, ako daš trgovcem veliko skupiti; oni bodo bogati, ti pa ubožna. Če boš v svojih mladih letih nosila žido in žamet, lahko da boš bosa hodila na svoje stare dni. Ah, kdor ima pravo spoznanje, vé, da vsaka, tudi najdražja obleka, »žida in žamet«, poslednjič vendar nič drugega ni, kakor revna cunjica in capa, ki sprhni. Bog ne gleda na lepoto telesa, ampak na čednost srca. Hočemo torej srečne biti, moramo se tudi pametno po svojem stanu nositi; napačna ali prevzetna noša je zamera božja.

Sedaj pa bo morebiti katera rekla, kakšna pa naj potem bo naša obleka? O tem se sicer ne more kaj strogo določenega povedati, ker imajo razni časi in stanovi posebne potrebe. V obče pa velja: Naj obleka ne bo čez stan, torej ne predragocena. Z obleko se mnogo greši in dela pohujšanje, kako nespametno je torej, če se kdo oblači kakor kaka šema; tak človek je sam sebi v zasmeh. Kako lepo kinča mladeniča in deklico priprosta in snažna obleka! Prava šema pa je, kdor je pol v gosposki in pol v kmetski obleki. Dandanes ljudje ne vedo, kako bi se oblačili, da bi prekosili eden drugega. Tako ravnanje požre ogromne svote in na glavni namen obleke se često pozabi. Ta namen pa izpolnjuje obleka, ako je pred vsem priprosta in snažna. Lepe obleke ne more vsak imeti, pač pa snažno. Ptico spoznamo po perju, človeka navadno po obleki. Snažna, spodobna stanovska obleka kaže, da je nje lastnik spodoben človek, ki ljubi red. Nesnažna, razcapana obleka je navadno ogledalo, nesnažne, omadeževane duše in nespoodobnega srca. Dekle iz Marnberga.

Dobra in slaba tovaršija.

Kam pogleda mi oko,
Same só prevare,
En pogled pa na nebo
Solze vse zatare.

Kam se obrneš, mladenka draga,
preži na Tebe zlobni svet, in če si sama,

se mu težko iztrgaš, če pa imaš dobre, zveste tovaršice se mu ž njih pomočjo lahko izviješ.

Človeška srca res hrepenijo po družini, po tovaršiji, seveda so različna srca, različne tovaršije, pa deklica moja, imej srce kakoršnokoli hočeš, Slovenka si, sestra si moja po rodu, ker te pa ljubim, ti kličem: išči si dobro tovaršijo in ogiblji se slabe. Dober prijatelj, dobra prijateljica je v človeškem življenju v veliko tolažbo. Mladi ljudje si pa še posebno radi iščejo tovaršijo, in ne varam se, če rečem, da dobri iščejo dobro, slabi pa slabo, a dostikrat se zgodi, da zabrede dobra, nepokvarjena mladenka v slabo, gnusobno družbo — tovaršijo, in še tako dobra se navzame v njih sredini ostudnega strupa tako, da ji nazadnje celo dopadajo njihove grde šale. Semkaj je prišla nepokvarjena, a odhaja polna slabih lastnosti.

Dobro mi je znana dogodbica o neki deklini, ki je rada zahajala v slabo tovaršijo drugega spola. Nekoč me privede pot mimo gostilne, kjer se je plesalo in pelo umazane pesmi, turobno so odmevali hripavi glasi skozi odprto okno, izmed katerih se je tudi čul pokvarjeni ženski glas. Ker grem ravno mimo okna, se ozrem za mizo, in kaj vidim: moja nekdanja součenka sedi v sredini nesramnih klafačev, pijancev, njen obraz gori v ognju grešne strasti, njena glava sloni na prsih roparja njene časti in poštenja.

Britko se mi je storilo, ker sem jo ljubila, vedela sem, da je v trnje vpletena ovčka, vendar sem upala, da se še reši, pa motila sem se. Ko jo ob priliki prosim, naj opusti to slabo tovaršijo in krene na boljšo pot, mi zasuoli nekaj pikrih besed v obraz: češ, naj jo pustim v tem oziru pri miru in se ne brigam za njo. Pa čas beži, čas spreminja, mnoge vzdiga od blatnih tal, mnoge pa zopet neusmiljeno trešči ob nje.

Tudi mene je odvedla usoda iz tistega mesta, pa ko sem pozneje zopet prišla, srečam ženo z majhnim detetom v naročju, videlo se ji je, da silo trpi, da jo tare velika revščina,

njen blede obraz je jasno pričal njene skrivne bolesti in gorja, neznana mi je bila, nisem je poznala, poznala pa je ona mene. Ko sem jo tudi jaz spoznala, spomnila sem se one prešerne deklice, kajti ta revna žena bila je ona. Poročila se je bila z enim izmed tistih, ki so bili zraven nje v oni gostilni, in ki je oropal njeno deviško čast. Njen mož je bil pijanec-žganjar, bil je delavec pri železnici in ko je nekoč bil ves omamljen od strupene pijače, ni zapazil prihajajočega vlaka, še le, ko mu ta za hrbtom zažvižga, se je hotel umakniti, a bilo je prepozno, in nesrečnež je moral končati svoje življenje. Njegova žena pa z otročičem stoji zapuščena na cesti brez kruha in stanovanja. Če bi jo sedaj vprašala, kaj jo je tako daleč privedlo, rekla bi mi pač — slaba tovaršija. Ko bi bila poslušala svojega dušnega pastirja — svoje stariše, bila bi danes na drugem stališču, bila bi pač srečnejša. Tako pa bode morala nositi težko breme, ki si je ga sama naložila, celo življenje, in kdo je kriv? — slaba tovaršija. Mnogo enakih dogodljajev se zapazi med lahko-

mišljenim svetom, mnogo jih je, ki britko obžalujejo svoje nepremišljene korake v mladosti.

Kam pogleda mi oko, same so prevare. Te vrstice so namen mojega današnjega pisma, pa bode mogoče kdo rekel: češ, ta pač ne pozna nobenega veselja: pa poznam ga in ravno zato, ker ga poznam, pravim, da so povsod le prevare. Svet se nam zdi res prijeten, in prijeten je v resnici za posvetne lahkomišljene ljudi, vabljuje so vesele družbe, a nevarne so, kajti en sam pogled, en sam nasmeš te pripelje na široko cesto slabega življenja. Pri dobri zvesti tovaršiji pa najdemo tiho srčno veselje, katerega nam slaba tovaršija ni zmožna dati, če se ti tudi prijetna zdi, bodeš vendar spoznala prej ali slej, da ni prava, in stokrat je bolj, da ti njo prej spoznaš kakor pa ona tebe. Zatorej Vam kličem, sestrice moje:

Uzorno iščimo si tovaršijo,
Pustimo družbe polne prevar,
Za vzore naj svete srca gorijo
Dičimo z delom domu oltar.

Silva pri Sotli.

Društveni glasnik.

Dekliški shod na Graški gori pri Sevnici na god Marije Pomočnice kristjanov v torek 24. maja se je izvršil nad vse sijajno. Prihitelo je na visoko Marijino goro nad 600 deklet in mnogo drugega ljudstva; jedro udeleženk so bile članice Marijinih družb v Rajhenburgu in v Sevnici, njim se je pridružilo precej Videmčank in nekaj mladenk iz Zabukovja in iz Boštanja onkraj Save. Pri treh sv. mašah so lepo popevale Sevnčanke, pridigoval pa je župnik Gomilšek, kako naj družbenice Marijine časte in posnemajo Marijo ter delujejo apostolsko. Po službi božji se je na lepem prostoru pri podružnici vršilo veliko deklško zborovanje. Otvoril ga je rajhenburški župnik Cerjak, župnik Gomilšek pa je zbranim mladenkam razložil, kako naj ljubijo izobrazbo, se brigajo za umno gospodinjstvo ter vnemajo za narodno delo. Vse to bo najlažje v deklški zvezi izobraževalnega društva. Ko govornik razložil ustroj deklške zveze in mladenke opozori na novo važno delo pri »Slovenski Straži«, povabi udeleženke k pristopu k deklški zvezi. Govornikove prepričevalne besede so obrodile prelep sad. K deklški zvezi rajhenburškega izobraževalnega društva je takoj pristopilo 192 deklet, k deklški zvezi sevnškega izobraževalnega društva pa 104 dekleta. Med vpisovanjem članic pa so mogočno odmevale

z Graške gore naše krasne slovenske pesmi. Sedaj nastopijo mladenke-govornice. Jožefa Senica (Sevnica) pravi: Združimo se pod zastavo Brezmadežne; v Marijini družbi dobimo moč, da bomo z uspehom delovale v deklški zvezi. Toliko deklških zvez že deluje, združimo se tudi me k novemu delu! Marija Rezec (Rajhenburg) lepo povdarja: Zbrale smo se, da se navdušimo za Marijin vzgled. Kot je Marija je bila ponos svoje domovine, moramo me postati ponos slov. domovine: to pa s posnemanjem Marijinega tihega, ponižnega in čistega življenja. Zbrale smo se, da pokažemo svetu, koliko nas je zavedenih in vnetih za nove cilje. Marija Habinc (Rajhenburg) opominja sestrice: Skrbimo za svoje poštenje, branimo čast slov. naroda in slov. jezika ter se krepko udeležujmo rešilnega dela za obmejne Slovence! Liza Barbič (Videm) pozdravi shod v imenu videmske Marijine družbe, Marija Avsec (Videm) deklamuje pesem: Tri želje, Terezija Knez (Videm) pa poroča o plodovitem delu videmske deklške zveze in vse udeleženke vnema za deklško zvezo kliče: Naprej v delu za Boga, Marijo in domovino. Krasno so govorile mladenke, njih navdušene besede so mogočno vplivale. Z velikim veseljem so poslušala dekleta svoje sestre-govornice, istotako navzoči očetje in matere. Rajhen-

burški kaplan Tratnik zahvali slavnostnega govornika za krasne nauke v pridigi in v govoru na shodu in želi najobilnejšega blagoslova pričetemu delu. Župnik Gomilšek končno povdarja lepoto in pomen dekliške organizacije in želi, naj bi vrle mladenke iz Posavja vstrajale na pričetu poti ter prav veliko storile za lastno srečo in za okrepitev in osamosvojitve Slovencev ob Savi. Po skončanem shodu smo pohiteli v cerkev, kjer so bile pete litanije. Kako je odmevala ljubka Marijina cerkva navdušenega petja iz dekliških grl! Ganjeni smo se poslovili od Graške gore. Bil je to dan, ki ga nam je izprošila Marija. Imeli smo tu lepo vreme, dočim je na vseh straneh dežilo. Nad sve srečne so bile naše deklice. Slišal si le en glas: Ah, kako je bilo lepo, kako veselo! Ne pozabimo tako hitro tega Marijinega shoda. Veseli se tudi ti »Naš Dom«, ki dobiš v kratkem veliko novih naročnic iz Posavja. Ve pa najmlajši dekliški svezi procvitajte kar najlepše!

Sevnica. K dekliški zvezi je pristopilo dozdaj že 121 mladenec. Ustanovni občni zbor, ki se je vršil v nedeljo dne 29. maja, je pač pokazal, kako so naše posavske mladenke vnete za dobro stvar. Voditelj naš, č. gosp. župnik Ivan Doberšek, nam je pojasnil v krasnih besedah pomen »dekliške zveze«. Po govoru č. gosp. Petra Gorjupa, kapelana izvolil se je odbor in sicer: Voditeljica: Gospdč. Ran Marija, namestnica: gospdč. Kolander Jožefa, tajnica: Jožefa Senica, namestnica: Šimkovič Liza, blag.: Košerok Ana, namestnica: Vidmar Helena, knjižnič.: Vovk Neža, namestnica: Brinovar Terezija, voditeljica petja: Bonač Amalija, namestnica: Drobne Ana. Na kar je odbor določil naročilo sledečih časnikov: Slov. Gospodar 5 izv., Domoljub 5, Bogoljub 12, Naš dom 15, Glasnik najsv. Src. 10, Salezijanka poročila 5. Na to je č. gosp. Peter Gorjup kaplan zaključil zbor.

Negova. Ni lepo, če človek dane besede ne izpolni. Ker sem tedaj v zadnjem dopisu obljubila, da bom poročala, kako bo naša dekliška Marijina družba napredovala, mi je dana sedaj lepa priložnost, ker smo 22. in 23. maja obhajali česčenje Najsvetejšega in ob enem tudi enoletnico naše družbe. Sedaj se je res pokazalo, da naša družba kaj lepo napreduje; pred Najsvetejšim je klečalo vsako uro enkrat toliko ovenčanih deklet ko prejšnja leta ko družbe ni bilo, iz družbe ni jedra ni izstopila, pač pa so še pristopile, tako da število sedaj obsega 100, to je za našo majhno župnijo častno število. Kmalu potem smo obhajali Telovo, na ta dan je prihitelo toliko ovenčanih deklet, da so se ljudje kar čudili, pravi se, da je to storila Marijina družba; hvala dekletom, le tako naprej! Kaj pa fantje Vi, ali Vas ni sram, Vi se mnogokrat s korajžo pobahate, tukaj pokažite, lepo bo tudi za Vas, ako se zganete, me dekleta ne odstopimo, če Vi pristopite ali ne.

Sv. Lovrenc v Slov. gor. Naša Ml. Zveza je imela v nedeljo dne 29. maja svoj mesečni shod. Udeležba je bila mnogoštevilna. Zares lepo je videti mladeniče, ako se ogib-

ljejo slabih tovaršij ter si iščejo dobre družbe. Na dnevnem redu je bilo: 1. Pozdrav. 2. Deklamacija. 3. Govor. 4. Šaljiv prizor. 5. Slučajnosti. a. Č. g. duh. svetovalec, podpredsed. izobraz. društva, pozdravijo vse navzoče in nam predložijo dosedanje delovanje naše zveze. b. Mladenčič, Anton Kajnih je deklamiral »Oblast ognja«. c. Lovr. Horvat je govoril o namenu Mladenških Zvez, ki se potegujejo za pošteno mladeniško življenje. d. Potem je bil šaljiv prizor »Pred sodnikom«, ki je dobro izpadel. e. Konečno so nam novodošli č. g. kaplan Skvarč obljubili prihodnjo pomoč v naši zvezi, za kar se jim priporočamo. Opozarjali so nas tudi, naj se ogiblujemo vsega, kar bi škodovalo našemu zdravju, posebno nikotina, alkohola in ponočevanja. Kajti v zdravem telesu prebiva tudi zdrava duša. Toraj mladeniči, le naprej po začrtanem potu. Imejmo vsikdar pred očmi geslo: »Z Bogom in Marijo, za slovensko domovino!

Slov. Bistrica. Preteklo nedeljo 29. maja je zborovalo zopet naše izobraževalno društvo. Bilo je kakor vedno zanimivo in poučno. Govorili smo o kometovem repu, ki nas je ta mesec mislil, po prerokovanju učenjakov pomesti iz zemlje, pa še se toliko ni zmenil za nas, da bi ga videli, pojasnilo se nam je novoustanovljeno obrambno društvo »Slov. Straža«; ml. Kolander pa je vrlo navdušeno klical mladeničem: na plan mladenčiči, navdušeno na apostolsko delo za sv. vero in mili slovenski jezik. Ta govor sta vspopolnjevali lepo priučeni deklamaciji, ki sta jih prednašala Montalu in Breznik. Ozimič pa je v izbranih besedah vnela mladino za pravo pobožnost do Kraljice majniške, ki je najlepši vzor zlasti dekletom, ki hočejo v resnici koristiti kdaj svojemu ljubljenu narodu.

Sv. Urban. Naša lepa slovenska domovina ima mnogo slovenskih časnikov, a žalibog da je veliko takih, ki so sovražni sv. veri in Slovencem. Zato pa ljubi mladenčiči, berite poštene slovenske liste, teh se držite, v te dopisujte, za te agitirajte in jim pridobivate naročnikov. Za nas mlade je pač »Naš Dom« najpotrebnejši list, potem Mladost in Zora ter leposlovna lista Vrtec in Angelček. Za gospodarstvo pa: Narodni Gospodar, Kmetovalec, Perotninar, Čebelar, Konjerejec, Slovenski Obrtnik. Za politiko: Slovenski Gospodar, Straža, Slovenec, Domoljub, Mir, Gorica, Novi čas. Za znanstvo in leposlovje: Dom in Svet, Čas, Mentor, Zlata Doba. Nabožni: Bogoljub, Glasnik, Cvetje, Salezijanka poročila, Detoljub, Družinski prijatelj. Vsaj enega izmed teh časnikov naj ima pač vsaka hiša naročenega. Zatrirajte pa povsod liste lažnjivcev in svobodomislecev, ki pišejo v svojih glasilih, da je vera strup iz Judeje ter zaničujejo celo našega nepozabnega knezoškofa Antona Martina Slomška. Ti liberalni listi so: Narodni List, Narodni Dnevnik, Slovenski narod, Slovenski dom, Gorenjec, Korošec, Edinost, Naš list, Soča, Branik, Učiteljski Tovariš, Omladina, Svobodna misel, hinavska Sloga — ne-sloga. Listi rdečkarjev socialdemokratov in hujskačev. Naprej in Rdeči prapor, protestantovski list

Kar Bog in cerkev vam veli,
po teh zapovedih živite,
in zraven pa še iz srca
nebes Kraljico vsi častite.
Nesreč in vseh vas bo nadlog
gotove Ona varovala.
O da zato ljubezni bi
za Njo se vaša srca vžgala!
Slovenci, dragi, ljubljeni!
To nekatera so vodila.
V slovó pa še želim samó,
da vsikdar bi vam draga bila.
Po naukih se ravnajte teh,
to vere prava so načela.
Tedaj češčen bo narod vaš
in bo Slovenija slovela.

III. Sv. Ciril poučuje ljudstvo v ljubezni do jezika in do naroda.

Pozdravljam vas v Gospodovem imeni,
Slovenci mili, danes tudi jaz,
ki semkaj k vam v ljubezni preiskreni
me z bratom gnal nebeški je ukaz.

Pokazali ste danes, da goreči
častilci ste trojednega Boga,
da hrepenite vsi po oni sreči,
ki Bog pobožnim jo otrokom dá.

Naukov lepíh, vzveličavnih dosti
vam je Metod, moj ljubi brat, podal,
a da še bolj bi vtrdil nas v čednosti,
v jeziku vašem je oznanjeval.

Žarela so veselja vsem vam lica,
radosti se solzile vam oči,
saj ljubka je domača govorica,
najslajše ona izmed vseh doni.

In govorica ta nam je z nebes poslana,
da lahko hvalili Boga bi z njo,
a vsaki materi zapoved dana,
da otročiče v njej uči lepó.

Kedó tedaj ne ljubil bi jezika,
ki draga mati ga učila nas?
Saj lepíh mladostnih spominov dika
Ljubeče matere je sladki glas.

Slovenska je beseda tako mila
in kreпка, lepeglasna je takó,
da bo z oltarjev se enkrat glasila,
če prošnja srčna vslišana mi bo.

Iznašel érke sem Slovanom nove.
Kakó je tega narod bil vesel!
Da strl za vselej bi nevednosti okove,
sem knjige zanj sestavljati začel.

Tu glejte knjigo mašno dragoceno!
Slovenska je, jo nesem s seboj v Rim,
da maševati bi mi bilo dovoljeno
po njej, kar si najsrčneje želim.

V jezikih treh doslej se maša peva,
v slovenskem bode tudi se odslej.
Poslušam v duhu že, kakó odmeva
slovenščina mi tudi v cerkvi tej.

Z ljubeznijo do Bóga lepo druží
Ljubav se do jezika in rodu.
Kdor zvesto cerkvi, domovini služi,
prijeten vsem ljudem je in Bogu.

Da Bogu ste in veri srčno vdani,
današnji dan je tega jasni znak.
Kjer pa goreči so doma kristjani,
tam rodoljub je neustrašen vsak.

Takó je prav! Zato nas Bog je vstvaril
in v nas užgal ljubezni svete žar,
zato nam dom prekrasen je podaril,
da vero, dom bi ljubili vsikdar.

Kaj more biti slajšega na sveti,
kot Bogu posvetiti vse móči,
za narod delati v ljubezni vneti
in domovini služiti vse dni?

Zato le združite vse svoje móči,
v povzdigo domovine vsak deluj,
da temelj vloží k sreči se bodoči,
nikdo se delu mi ne odteguj!

Takó se drami, draga domovina,
saj v temi tavalá dovolj si let.
In z njo se vzbudi tudi ti, mladina,
ki nje ponos si in najlepši cvet.

Ti up si zlati, ti vsa sreča njena,
če za čednost se vnemaš in goriš,
če ljubav ti je čista in iskrena,
če Bogu, domovini le živiš.

Oj bodite Slovenci četa vrla,
v Boga imej zaupanje mi vsak,
in sila vas ne bo sovražna strla,
če neustrašen vas bo vsak junak!

V čast Bogu, v slavo domu le delujte:
Slovenka vsaka in slovenski sin,
svetinje rodne čuvajte, varujte,
in večén bode vaših del spomin!

IV. Konec.

Od tod sta brata že odšla
in v Rim sedaj ju pot pelja,
da tam, kot je navada bila,
bi papežu se poklonila.

Gredoč učita še povsod
ljubljeni svoj slovenski rod.
Naposleda srečno pa dospeta
tja v večno mesto brata sveta.

Očetu se poklonita,
On jima blagoslov svoj dá.
Odobreno je njuno delo,
kar jima srce je želelo.

Pa prošnjo še ima Ciril,
on prosi, da bi jezik bil
I naš dovoljen pri daritvi,
kot rabi že se pri molitvi.

Usliši papež prošnjo res —
osupnjen skoraj svet je ves —
da i slovenščina se mila
je na oltarje povzdignila.

S tem jezik naš postal je svet
in že je več kot tisoč let.
To vajino je, brata, delo,
ki bo do konca dni slovelo.

Nešteti skazala dobrot
sta brata nam Ciril-Metod.
Oj slava vama, dobrotnika,
Slovanov prva učenika!

Ciriljev

Knjižice :

Marija naj živi!

Društvo Mariji v zadoščenje

se dobivajo vezane po 40 h s poštnino pri „Glasnikovem“ uredništvu
na Črni gori pri Ptuj.

Slovenci! Naročite si „Naš Dom“.

Trgovina tiskarne sv. Cirila

MARIBOR, Koroška cesta šte. 5

je otvorila na novo prodajo papirja, pisalnih, risalnih in
šolskih potrebščin ter priporoča posebno :

kancelijski, konceptni, pismeni,
dokumentni, ministrski, ovitni
in barvani papir

svinčnike

peresa

peresnike

radirke

kamenčke

tablice

gobice

črnilo

Trgovske knjige

v vseh velikostih črtane, z eno
ali dvema kolonoma, v papir,
platno, gradl ali pol usnje vezane.

Odjemalne knjižice
po raznih cenah.

Papirnaté vreče vseh ve-
likosti
po ori-
ginalnih tovarnih cenah.

Štambilje

pečatnike vignete, (Siegelmarken)
za urade in privatne izvršujejo
se v najkrajšem času.

Svileni papir
v vseh barvah

Pismeni papir v kasetah
in mapah, razglednice.
Zavitke za urade v vseh
velikostih, zalepke.

Trgovci in preprodajalci
imajo en gros-cene. Priznane
dobro blago. Solidna in
točna postrežba.

Uredniški pogovor.

Dne 5. julija bomo obhajali prelepi praznik naših apostolov sv. Cirila in Metoda. Nemci visoko častijo svojega apostola sv. Bonifacija, na Madžarskem je praznik sv. Stefana, kralja, visoki, pravi narodni praznik. Spodobí se, da tudi mi Slovani zlasti še Slovenci dostojno častimo sv. brata Cirila in Metoda. Sicer bomo še o njima govorili tudi v prihodnji številki, vendar se že danes hočemo o tem nekaj pomeniti, ker bi v prihodnji številki bilo že prepozno.

Kako tedaj naj letos proslavimo god sv. Cirila in Metoda?

1. Zvečer pred praznikom, dne 4. julija zažgite kresove po vseh visočinah. Treba je pa seveda previdnosti, da se kaka nesreča ne zgodi.

2. Lepo bi bilo, če bi gospodje župniki dali na predvečer slovesno trjančiti, na praznik sam pa bi naj bila bolj slovesna sv. maša, katere se naj vdeleži, kdor le more.

3. Ker je 5. julija delavnik, se bo prava slovesnost vršila prvo nedeljo, 10. julija. Takrat naj priredijo vsa naša društva shode in zborovanja. V ta namen smo že v to številko djali pesem za deklaracije, da se jo lahko pravočasno naučíte.

4. V obrambo sv. vere, ki sta nam jo prinesla sv. Ciril in Metod, ter drage domovine se naj povsod ustanovi podružnica »Slovenske Straže«.

5. Ta dan vsi slovesno zaobljubimo, da ne bomo po nepotrebnem metali več svojega denarja v žepe lopovom, ki nas tlačijo, psujejo in odirajo. Vsak si hoče nekaj pritrpati pri pijači, kadenju, gizdavi obleki, in kar preostane, da v dober namen.

6. Društveni odbori se naj takoj posvetujejo, kako bodo po svojih okoliščinah proslavili dan 5. julija, oziroma 10.

7. Ne pozabimo pri tem, kar je pglavitno: Prazno je delo brez blagoslova iz nebes. Mi smo katoliški kristjani in vemo, da se zastonj trudijo, ki zidajo hišo, če je Bog sam ne zida. Zato pa na praznik naših blagovestnikov z gorečo molitvijo prosimo Očeta nebeškega, da po priprošnji sv. bratov varuje našo domovino, nam ohrani v srcih dar sv. vere ter ločene brate — Slovane pripelje v ovčinjak Kristusov, da bo ena čreda in en pastir, da bomo vsi eno. Pristopimo ta dan v obilnem številu k sv. zakramentom ter se vpišimo v bratovščino sv. Cirila in Metoda.

8. Varujmo se pa, da ne očastimo tega slovesnega dne z grdim popivanjem kakor je žalibog pri nas navada ob raznih slovesnostih in veselicah.

Poročajte nam, kako bodete Vi mladi kaj proslavljali sv. Cirila in Metoda v raznih krajih. Pozdravlja Vas:

Urednik.